

Krakowskie-Przedmieście Nr. 415.

Pismo Urzędowe, Polityczne i Naukowe.

w Biurze Redakcji Nr. 415.

Oraz na wszystkich Stacjach Pocztowych w Cesarstwie i Królestwie.

Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku, nie zwracają się.

Prenumerata w Warszawie:

Rocznie Rs. 8.—Półrocznie Rs. 4.—Kwartalnie Rs. 2.— Miesięcznie kop. 67.—Nr. pojedynczy kop. 3.

Piątek, 7 Marca 1862.

Prenumerata na Prowincjach:

Rocznie Rs. 9 k. 20.—Półrocznie 4 k. 60.—Kwartalnie 2 k. 30. Za przesyłkę w kopertach Kwartalnie Rs. 4.

SPIS RZECZY.

CZĘŚĆ URZĘDOWA. — Wiadomości urzędowe z Królestwa.

CZĘŚĆ NIURZĘDOWA. — Wiadomości Zagraniczne.

Wiadomości rozmaite. Gospodarstwo, handel i przemysł. Teatr. Kursy papierów publicznych i pieniędzy. Kolej żelazna. Obwieszczenia.

RZECZY NAUKOWE. O urządzeniu wydziału prawnego w głównej szkole warszawskiej. p. Ludwika Pietrusińskiego.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

Rada Administracyjna, na posiedzeniu z dnia 2 (14) Lutego r. b. mianowała księdza Karola Boniewskiego, Kanonika Honorowego Lubelskiego i Płockiego, Sędziego Surrogata Konsystorza Lubelskiego, Proboszcza Kościoła parafialnego w Fajslawicach, kanonikiem gremialnym katedry lubelskiej.

Od czasu ostatecznego ukończenia mapy Królestwa Polskiego, wydanej w r. 1839 przez biuro Topograficzne, wiele zaszło zmian na gruncie, wynika więc potrzeba sprawdzenia mapy i poczynienia poprawek i uzupełnień, co Rząd poruczył oddziałowi korpusu Topografów wojskowych. Czynność ta rozpoczęta w r. 1860, dalej jest prowadzona, a po ukończeniu jej, mapa kraju wydana będzie, podobnie jak i poprzednia do powszechnego użytku w języku polskim.

Do należytego wykonywania czynności tej, oprócz usposobienia osób nią zajmujących się i oprócz dokładnych narzędzi, potrzebnymi są jeszcze odpowiednie pomieszczenia dla dogodnego i bezcenne zachowywania takowych narzędzi i wyrabianych planów, jak również potrzebne są izby jasne, wygodne do rysowania tych planów i w ogólności pożądanym jest udzielenie osobom zajmującym się tą czynnością odpowiedniej pomocy i zapewnienie im właściwych granic, współdziałania.

Tymczasem z otrzymanych doniesień powzięto wiadomość, że wyznaczeni do czynności tej oficerowie korpusu Topografów i dodani im do pomocy topografowie, przybywszy na miejsce robót, napotykać nieraz zupełną obojętność, a nawet niechęć; właściciele ziemscy w ciągu ubiegłego lata nie udzielali im kwatery we dworach, pomimo że kwatery te w każdej miejscowości tylko na kilka dni są potrzebne, a wskazywali im pomieszczenia po wsiach w izbach włościańskich lub karczmach, do użytku tego zupełnie nieodpowiednich, włościomianie znów mając mylne pojęcie o celu wykonywanych robót, uważali topografów za geometrów rządowych, wysłanych przez Rząd dla wyznaczenia im działów ziemi i z tego powodu niechętnymi byli w niektórych miejscach do przyjmowania działów, jakie im przez właścicieli dóbr były wskazywane.

Z polecenia J.W. p. o. Namiestnika Królestwa, Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych podaje do powszechnej wiadomości, że dokonywane są z Najwyższego rozkazu topograficzne pomiary nie mają najmniejszego związku z dziełem urzędowania wójtówian, lecz uskutecznianymi są, jak powyżej powiedziano, jedynie w celu wydania nowej poprawionej mapy kraju.

Magistrat Miasta Stołecznego Warszawy. — Dla uproszczenia wiadomości, co do zmieniających warunków kontraktu zawartego z obecnym dzierżawcą dochodu biletowego, które oby starozakonni, na czasowy pobyt do Miasta Stołecznego Warszawy i Przedmieścia Pragi przybywający, z mocy Postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 7 Września 1824 roku, uiszczają winni, jak również dla zapobieżenia, ażeby niedostateczne obciążenie się z temi warunkami nie wywoływały niezasadzonych reklamacji przy poborze tej opłaty, lub kar kontrawencyjnych biletowych, a tem samem bezpotrzebnie nieutrudniały Władz ich rozpoznawaniem i decydowaniem, — Magistrat, w wykonaniu rozporządzenia Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych z dnia 9 (21) Lutego r. b. N. 4311, 2622, podaje do wiadomości, obchodzące interes oby starozakonnych, warunki rzeczzonego kontraktu i objaśnia temże rozporządzeniem objęte, w treści następującej, przez wszystkie pisma publiczne Warszawskie urzędowe i prywatne, oraz przez Dzienniki Gubernialne:

I. Ze wszyscy oby starozakonni, spisem stałej ludności miasta Warszawy i przedmieścia Pragi nie objęci, bądź z prowincji, bądź z zagranicy do Warszawy i przedmieścia Pragi otoczonej okopami lub sztachetami, przybywający, obowiązani są opłacać za każdodzienny pobyt w Warszawie, bez różnicy płci i wieku po kop. sr. dziesięć, z wyjątkiem dzieci do lat 7-miu wieku życia.

a) Ze w wszystkich rogatkach miasta Stołecznego Warszawy i przedmieścia Pragi, oraz dworcach kolei żelaznych (Banhofach), tudzież na Solcu przy splawie zaprowadzone są ekspedycje poboru opłaty wzmiankowanej, w których bilety dzienne najdłuższe na dni trzy są wydawane; opłata od każdej osoby na dzień jeden wynosi groszy dwadzieścia czyli kopięk dziesięć.

b) Ze dalszy pobór opłaty tej w rogatkach, przy wejściu do miasta pobranej, nie glicieindziej przy odpowiedniości tak poborów, jak i kontrabuentów, jak tylko w zwykłym lokalu Kasy Centralnej dochodu biletowego, mieszczącej się w zabudowaniach Ratusza Miejskiego może mieć miejsce, do rąk tamże ustanowionego Kasjera, który sam tylko do przyjmowania tej opłaty upoważniony, a nikt inny pod żadnym pozorem pobierać onej nie jest mosen.

c) Ze bilety przy wejściu do rogatk na czas krótki nieprzechodzący dni trzech, oraz bilety przedłużane następnie na taki sam przeciąg czasu w Kasie Centralnej dochodu biletowego w Ratuszu, wolne są od opłaty za papier stempłowy, i tylko uiszczą się opłata na rzecz Kasy Miejskiej w ilości kop. sr. 10.

d) Ze przy dalszym uiszczaniu biletowego w Kasie Centralnej tegoż dochodu, opłata dzienna wynosi także na rzecz Kasy miejskiej kop. sr. 10 dziennie oprócz stempla, który zawsze wynosi kop. 8 1/2, czy to do biletów na dzień jeden, lub też na czas dłuższy wydawanych.

e) Jednakże wolno jest dzierżawca na jego wniosek, za decyzją Magistratu zmniejszać stopę opłaty osobom, które uzyskują poświadczenie dozoru bóżnicznego Okręgów Warszawskich, że nie są ciężarem dla tutejszej gminy.

f) Ze każdy oby starozakonny wychodzący lub wyjeżdżający z miasta Warszawy i przedmieścia Pragi, obowiązany jest złożyć w rogatkach bilet z opłaconego pozwolenia na pobyt do daty wyjazdu lub wyjścia z miasta, i naczey, za kontrawencję uważany, i jako taki przytrzymany i do Magistratu miasta Warszawy odstawiony będzie.

Opłacony bilet jednodniowy na pobyt w mieście, służy właścicielowi do godziny 12 w nocy, więc w razie przenocowania w mieście z biletem na jednodniowy pobyt wydanym, winien każdy oby starozakonny zapłacić bilet na dalszy pobyt.

II. Ze § 7-m. kontraktu wyłączeni są od opłaty biletowego na czasowy pobyt w Warszawie na zasadzie postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 7 Września 1824 r. i decyzji Władz wyższych.

a) Oby starozakonni chorzy, do szpitala przywołani, oraz chorzy z terytorjum miejskiego pozarogatkowego i przyległych mu gmin okolicznych,

pozabawionych lekarzy, którzy za świadectwami Władz miejscowych udają się do lekarzy w Warszawie, lub przybywają do nich z choremi dziećmi, a wracają w przeciągu 6-ciu godzin.

b) Aresztanci.

c) Powołani na świadków przez Sady, oraz przez Komorę Składową, Urząd konsumcyjny w Warszawie, w sprawach fiskalnych i przez wszelką inną Władzę Rządową, za okazaniem legalnych wezwań.

d) Rodzice z prowincji liczący przeszło 65 lat wieku życia i niemający w miejscu zamieszkania sposobu do życia, a przybywający na mieszkanie do dzieci tutejszych stałych mieszkańców, utrzymanie życia i przytułek im zapewniających, gdy wiek i stan niemożności utrzymania się w miejscu pochodzenia, legalnymi dowodami usprawiedliwią. (d. c. n.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ogólne Sprawozdanie.

Senat francuzki po objaśnieniach udzielonych przez p. Royer, członka komisji do ułożenia projektu adresu, dotyczących wyrażen projektu i p. Billaut, dotyczących polityki rządu, przyjął cały adres, włącznie z ustępem o kwestji rzymskiej, większością 126 głosów przeciw 6. P. Royer oświadczył, że komisja słowami „przesadzone żądania” chciała wyrazić myśl, żądania odwołania załogi francuzkiej z Rzymu przed tem, nim dwie wielkie sprawy, władzy świeckiej Papieża i jedności Włoskiej zostaną pogodzone i odpowiadają one także zdaniu, jakoby jedność włoska była niepodobna bez przyłączenia Wenecji i Rzymu. Wyrażenia „opór” i „nieruchomość” według zdania komisji nie są wcale przesadzone; a raczej malują stanowisko dworu rzymskiego, tak jak go on sam pojmuję i wychwala. P. Billaut usprawiedliwiał politykę rządu. Przedstawił on, że należy wybierać pomiędzy trzema sposobami zaliczenia kwestji rzymskiej: przywróceniem posiadłości stolicy Apostolskiej i załogi austriackiej w Bononji, — odwołaniem załogi francuzkiej z Rzymu z pozostawieniem swobody przyjęcia stosownego postanowienia przez lud rzymski, — i odroczeniem wszelkiej decyzji, aby przy pomocy czasu, bez obawy oporu jednych i niecierpliwości drugich, czekać na zaliczenie możliwe, jakie rozsądek publiczny i wypadki Opatrznościowej sprowadzą. Zaliczenie to, jak utrzymują dzienniki nie jest wcale zaliczeniem bo utrzymanie statu quo, gorsze jest dla Francji, niż najbardziej stanowcza decyzja, na dowód czego powołują się na mowę księcia Napoleona. P. Billaut utrzymując, że ten sposób zaliczenia zapewni pokój sumien, wskazywał niebezpieczeństwo natychmiastowego odwołania załogi francuzkiej z Rzymu (czego się domagał książę Napoleon) i wielką odpowiedzialność jakoby sięgnął na siebie Cesarz. Mówiąc o układach oświadczył, że gabinet turyński przez wdzięczność dla Francji zgodził się na nie, lecz że główną przeszkodę stanowi Rzym. „Rząd dodał, nie traci nadziei przewyższenia tej bezwzględnej nieruchomości dworu rzymskiego; kardynałowie i pralaci otaczający Papieża, są nieprzyjaciółmi Francji, i nie należy im dostarczać nowej broni. Przyjmując ten ustęp, senat da Cesarzowi prawo odwołania się do Papieża z stałością, w duchu zasad zdrowego rozsądku politycznego.” Dzienniki porównują tę mowę z mową p. de la Guernonniere, upatrują w niej nie tylko różnicę, iż z większą siłą występuje przeciwko oporowi stolicy Apostolskiej, przewidując nawet, że rząd francuzki, zdola go nakoniec przelamać.

Spór pomiędzy ciałem prawodawczym, a Cesarzem został zakończony nader zręcznym i świetnym listem Napoleona II do p. de Morny, którym cofając projekt do prawa o szczególnej nagrodzie dla hr. Palikao, zapowiada przedstawienie ogólnego prawa w tym względzie. Odczytanie tego listu okryte oklaskami z zapalem było przyjęte przez Izbę, która okazała się wdzięczną Cesarzowi, że wyprowadził ją z tak trudnego położenia.

Depesze z Turynu podają rozmaite listy członków nowego gabinetu, który jeszcze, nawet według ostatniej depeszy z 4-go b. m., stanowczo się nie ukonstytuował. Ostatnia lista, w której nie ma p. Depretis, bardziej jest uniarkowana jak poprzednie. Podawany przez Monarchia nazionale program nowego gabinetu, zawiera tylko same ogólniki, nie nie objaśniające, jakie stanowisko zamierza on zająć w kwestji weneckiej i rzymskiej. Co spowodowało usunięcie się gabinetu p. Ricasoniego, dotąd jeszcze nie jest objaśnione, zdaje się jednak, że do przesilenia ministerjalnego przyczynił się wpływ francuzki i rozprawy francuzkiego senatu, w kwestji rzymskiej. Dla tego zapewne tak niemile zmianę tę przyjmują dzienniki angielskie.

Jak zapewnia agencja kontynentalna, uznanie królestwa włoskiego przez Prusy zostało na czas nieograniczony odroczone skutkiem porozumienia się z Austrią w kwestji heskiej, w której oba mocarstwa zgodziły się poprzeć tylko przywrócenie ustawy z 1831 r. bez prawa wyborczego z 1849 r. Austrija w zamian za te ustępstwa ze strony Prus, zobowiązała się nie domagać się wcielenia do Związku swych posiadłości nie niemieckich.

Gazeta Kolońska upatruje także w objaśnieniach udzielonych przez Allg. Preus. Zeitung pojedynkowe usposobienia gabinetu, usiłującego nie zrywać z parlamentem. Gazeta Elberfeldska potwierdza wiadomość o przygotowaniu wojskowych, nie wierzy jednak ani w rozwiązanie parlamentu, ani w zamach stanu ze strony Króla pruskiego. Mniema ona, że obie strony, poczynią sobie wzajemnie ustępstwa, ażeby nie narazić na niebezpieczeństwo losów Prus i Niemiec i że na później odroczyć zadecyzyje nieuczucie narodowemu, które jednak, jak tego dowodzi ostatnie posiedzenie zgromadzenia Nationalveretnu, coraz większej nabiera sily.

W Wiedniu opinie publiczne głównie zajmują kwestje zewnętrzne, i zawsze ilekroć nie ma posiedzeń parlamentu, tyle razy kwestje wewnętrzne nie budzą interesu, z czego się okazuje, że życie publiczne nie przeniknęło jeszcze wszystkich stref. Kwestja finansowa nie jest przystępna dla ogółu, który z obojętnością patrzy na nią, patrząc, wiedząc że dziś ani jutro nie da się zaliczyć. W sferach politycznych okazuje się wielka opozycja przeciw układowi z bankiem, wszakże opozycja ta jest bezwładna. Dzienniki austriackie znów zaczynają mówić o konieczności interwencji Austriackiej do sławiańskich prowincji tureckich, lecz już nie wojskowej, jak poprzednio do Sutorny, lecz dyplomatycznej, którą nie poruszyła tak gabinetów europejskich. Interwencja jednak Austrii na Wschodzie ma raczej własny a nie ludności chrześcijańskiej interes.

Jeden z dzienników wiedeńskich podaje wiadomość z Bośni, że z wyższego rozkazu, zostało zwolone do Serajewa wielkie zgromadzenie, i że zawezwani tam zostali wszyscy księża i urzędnicy gminni, i że na tym zgromadzeniu ma być ogłoszone wydanie przez Sultana prawo, w celu uspokojenia Chrześcijan. Niebardzo jasno odpowiada ta wiadomość, druga podana z tegoż źródła, że rząd chce uorganizować pospolite ruszenie muzułmanów w tej

prowincji, nie zapowiada to bowiem nadziei uspokojenia.

Jedną z korespondencji wiedeńskich donosi także o odkryciu w Bukarescie spisku na życie księcia Kuzy, w skutku czego aresztowano 60 osób i wielkie wzburzenie panowało w mieście. Wiadomość ta potrzebuje potwierdzenia, bo niektóre dzienniki wiedeńskie ciągle starają się przedstawiać, jakoby księstwa naddunajskie były w stanie bezrządu, kiedy korespondencje z Bukarescie przeciwnie wskazują, iż prowincje te cieszą się największą spokojnością. Izby jednomyślnie zatwierdziły adres odpowiadający na mowę tronową, przyjęły urzędowy tytuł Rumunji dla połączonych księstw i księcia rumuńskiego dla Jana Kuzy.

Ogólna korespondencja wiedeńska potwierdza wiadomość, że powstanie w Grecji wcale się nie zmniejsza, owszem przybiera coraz większe rozmiary.

Anglja.

London, 1 Marca. Prasa angielska jest w wysokim stopniu co do polityki zagranicznej nieustala. Wpada ona ciągle z jednej ostateczności w drugą, przechodząc z bezwarunkowego holdu do zupełnego potępienia, z pola grzeszności na pole gburowatej polemiki. Ostatnie atoli rozprawy w senacie francuzkim roztrząsa ona bardzo umiarkowanie i gruntośnie, nawet tam, gdzie narodowa miłość własna jest cokolwiek dotknięta. Z liczby wyszłych dziś czasopismów tygodniowych, na szczególną uwagę zasługują dwa, wręcz sobie tonem przeciwne, mianowicie Saturday-Review i London Review. Oba schodzą się pod względem niektórych zdań, głównie zaś co do przekonania, że książę Napoleon, nie będąc równie jak Cesarz francuzów dyskretnym, gotuje temu ostatniemu wiele trudności, tem bardziej, że bardzo często wpływa nań swoja rada. Oba te tygodniki zgadzają się także w tem, że francuzkie ciało prawodawcze bardzo błędnie robiąc z dotacji zasłużonemu generałowi kwestję ekonomiczną, przez co daje Cesarzowi sposobność zwiecznienia i tak już wielkiej popularności w armji. Lecz Saturday-Review wypowiada inne jeszcze myśli. Tak np. radzi francuzom, ażeby zapomnieli narazie o bitwie na polach Waterloo, albo przynajmniej żeby przestali deklamować o zemście za porażkę tam doznana. Była to zresztą jedna tylko stracona bitwa po tylu świętych zwycięstwach, a gdyby pobity uważał wiecznie za swój narodowy obowiązek, mścić się za doznana porażkę, jako za niezawagę sobie wyrządzoną, wówczas nie byłoby nigdy na świecie pokoju. Do tego punktu nikt prawie, kto nie jest francuzem, nie znajdzie nic do nadmienienia. Dalej atoli Saturday-Review powiada: „W parlamencie francuzkim nie ma obecnie nikogo, z wyjątkiem chyba bardzo nielicznego stronnictwa, który żywił nienawiść dla wolnej, protestanckiej Anglii. Główne stronnictwo konstytucyjne, trzymając zdalek od wszelkich spraw publicznych, korzysta z każdej sposobności dla wystąpienia przeciw polityce zagranicznej rządu angielskiego; a ponieważ dąży do zyskania popularności przez pochlebianie antypatjom narodowym, przeto stronnicy cesarstwa nie chcą mu dać do rąk broni, której użyłoby na swą wyłączną korzyść.” Pod tym atoli względem Saturday-Review jest w błędzie. Stronnicy cesarstwa mienawidzą Anglię niemniej od samego stronnictwa konstytucyjnego i od emigrantów francuzkich, przebywających od dziesięciu lat w Londynie. Cała różnica w dziele, że roztropność i zręczna polityka skłaniają niektóre stronnictwa do przykrywania swych nienawiści płaszczem obojętności lub nawet przyjaznych dla Anglii usposobień. Za

RZECZY NAUKOWE.

O URZĄDZENIU

WYDZIAŁU PRAWNEGO

w GŁÓWNEJ SZKOLE WARSZAWSKIEJ. (Listy Dra prawa, Ludwika Pietrusińskiego).

List IV.

Gicors, dnia... 1861.

Oprócz trzech uniwersytetów szwajcarskich, w Bazylei, Bern i Zurich, liczą Niemcy (w obrębie granic związku niemieckiego), 24 uniwersytetów: w Berlinie, Bonn, Erlangen, Freiburg'u, Giessen, Göttingen, Grätz, Greifswald, Halli, Heidelberg'u, Jenie, Innsbruck, Kiel, Królewn, Lipsku, Marburgu, Mnichowie, Munster, Pradze, Rostok, Tubingen, Wiedniu, Wrocławiu i Würzburg'u. Wydziałów teologicznych ewangelickich jest 16, bo nietylko są na pozostających 13 uniwersytetach, ale oraz (obok katolickich) w Bonn, Wrocławiu i w Tubingen.

Wydziały prawne w Grätz, Innsbruck, Pradze i Wiedniu, są zarazem wydziałami administracji (Rechts-und Staats-wissenschaftliche Facultäten). W Mnichowie, Tubingen i Würzburg'u, istnieją obok Wydziałów Prawnych, oddzielne Wydziały ekonomji politycznej (Staats-wirtschaftliche Facultäten).

Innsbruck niema całego wydziału medycznego, tylko Wydział medyczno-chirurgiczny. W Grätz brakuje Wydziału lekarskiego. Munster (w Pruskiej Westfalji) niema ani Wydziału Prawnego, ani lekarskiego.

Zresztą wszystkie uniwersytety mają po 4 a niektóre (jak wyżej nadmieniono) i po 5 Wydziałów.

Najliczniej obsadzone są uniwersytety: Berliński, Wiedeński i Mnichowski.

Nielicząc prywatnych docentów, uniwersytet Wiedeński miał roku 1860 samych profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych: na Wydziale teologicznym (katolickim) 10; na prawn-administracyjnym 20; na lekarskim 23; na filozoficznym 28.

W Berlinie liczone (obok mnóstwa prywatnych docentów) samych profesorów w Wy-

dziale teologicznym (ewangelickim) 10, w Wydziale prawnym 13, w Wydziale lekarskim 20, w filozoficznym 53.

Ze wydziału prawnego ma w Berlinie tylko 13 profesorów, pochodzi ztąd, iż na uniwersytetach pruskich profesorowie ekonomji politycznej, nauk tak zwanych kameralistycznych i innych umiejętności, do wydziału prawn-administracyjnego należących, liczą się do wydziału filozoficznego.

W Mnichowie należało do wydziału teologicznego (katolickiego) samych profesorów (bez prywatnych docentów) 8, do wydziału prawnego 11, do wydziału ekonomji politycznej 7, do wydziału lekarskiego 15, do wydziału filozoficznego 26.

Lecz nietylko uniwersytety w stolicach Monarchii niemieckich tak liczenie są obsadzone.

Lipsk posiada w r. b. na wydziale teologicznym (ewangelickim) profesorów 10, prywatnego docenta 1; na wydziale prawnym profesorów 16, prywatnych docentów 2; na wydziale lekarskim profesorów 20, prywatnych docentów 9; na wydziale filozoficznym, (który także wykłada nauki administracyjne i kameralistyczne) profesorów 31, prywatnych docentów 9; oraz 2 publicznych lektorów.

Ważny uniwersytet prowincjonalny pruski w Bonn. Ma on 5 wydziałów; bo osobno wykłada się teologia katolicka, osobno ewangelicka; a gdy i na nim część nauk administracyjnych policzoną jest do wydziału filozoficznego, przeto Bonn (nielicząc prywatnych docentów) miało roku 1860 profesorów teologii ewangelickiej 7, katolickiej 8, profesorów prawa 11, medycyny 12, filozofji 38.

Przypatrzmy się bliżej uniwersytetowi Wrocławskiemu. Chociaż jest prowincjonalnym, powinien nas więcej zajmować, bo z niemieckich uniwersytetów jest nam najbliższym; bo w gronie jego są i nasi ziomkowie; bo na-

wet pierwotny jego dyplom fundacyjny (acz bezocownie) podpisał roku 1505 w Budzie Jagiellończyk, Władysław Król czeski i węgierski, brataniec naszego Zygmunta I. Uniwersytet ten przez cesarza Leopolda I, roku 1702 dla Jezuitów zalożony, stał się prawdziwym uniwersytetem dopiero po połączeniu go roku 1811 z b. uniwersytetem Frankfurtu nad Odrą. Obchodził on właśnie r. b. pierwszy 50-letni jubileusz istnienia swego; jest więc jednym z najmlodszych. Wydział teologiczny ewangelicki w Wrocławiu, składa się obecnie z 9 profesorów (doktorów i licencjatów teologii) i 1 prywatnego docenta (licencjata teologii).

W wydziale teologicznym katolickim jest 6 profesorów (drow. teologii) i są 2 prywatni docenci (licencjaci teologii).

Wydział prawa liczy 10 doktorów prawa, z których 7 jest profesorami, a 3 prywatnymi docentami.

Na wydziale lekarskim uczy 7 profesorów, 13 prywatnych docentów, razem 20 doktorów medycyny.

Wydział filozoficzny liczy nie mniej, jak 37 doktorów filozofji, z których 24 jest profesorami, a 13 prywatnymi docentami. Na tym wydziale (którego członkami są między innymi ziomkowie nasi: Dr. Cybulski i Dr. Oginski), wykładają się nietylko nauki filozoficzne, matematyczne, fizyka, chemia, historia naturalna i historia; ale oraz umiejętności polityczne i kameralne (Staats und Kameral-Wissenschaften). Obok tego ma uniwersytet 7 lektorów, uczących języków: polskiego (p. Fritz i Dr. Krański), francuzkiego, angielskiego, włoskiego, nowogreckiego i hebrajskiego, 2 nauczycieli muzyki, 2 nauczycieli rysunku, 1 masztalera, 1 nauczyciela fechtunku i 1 tancmistrza.

Ogół profesorów, docentów, lektorów i nauczycieli, wynosi r. b. 99. Ogół uczniów imma-

trykułowanych 796 (pomiędzy którymi wielu jest Polaków).

Z zakładów pomocniczych ma uniwersytet Wrocławski: najprzód 2 seminarja teologiczne (jedno ewangelickie, drugie katolickie), 1 seminarjum filologiczne, 1 seminarjum historyczne.

Oprócz biblioteki uniwersyteckiej, liczącej 325,000 tomów i wypożyczającej książki do domu, jest jeszcze osobna biblioteka uczniów (Studenten-Bibliothek), w samym gmachu uniwersyteckim.

Pod względem nauk przyrodzonych, posiada uniwersytet gabinet fizyczny, laboratorjum chemiczne, instytut farmaceutyczny, instytut fizjologiczny, muzeum zoologiczne, ogród botaniczny, gabinet mineralogiczny i obserwatorium astronomiczne.

Kliniki są 3: medyczna, chirurgiczno-okulistyczna i położnicza. Do zakładów artystycznych uniwersytetu policzyć należy muzeum sztuk i starożytności i instytut muzyki kościelnej.

Z zakładów dobroczynnych jest w uniwersytecie Wrocławskim:

1) Kasa wdów i sierot, 2) Konwiktorjum królewskie, 3) Kasa chorych uczniów, 4) Kasa pogrzebu uczniów.

Dla dokładnego objaśnienia Cię z wewnętrznych urzędzeń uniwersytetu, najlepiej będzie, jeżeli pokrótce przejdę z Tobą Statuta jego.

List 5.

Pariz, dnia... 1861.

Mając już niekiedy wyobrażenie o organizacji całego Uniwersytetu, możemy teraz zająć się Wydziałem, który nas najbardziej zajmuje.

lada powiewem wiatru, wyjdą z obu stron na jaw dawne, wiekowe nienawiści. Żadna w tym względzie nie zaszła zmiana, pomimo wystaw powszechnych i traktatów handlowych, pomimo sumnych rozpraw organów przyjaciół pokoju o zbliżeniu obu narodów. Cała w tym względzie różnica pomiędzy Francją i Anglią na tem zależy, że ta ostatnia, wyszedłszy zwycięsko z wielkiej wojny pierwszego cesarstwa, nie powinna żyć niechęci dla Francji; a pomimo to, wielu jest w Anglii takich, którzyby zyczyli sobie powtórzenia wyprawy sprzymierzonych na Paryż, tak samo jak we Francji liczne jest stronnictwo życzące sobie inwazji do Anglii.

W tych czasach bawił w Osborne ksiądz Argyll, jako pośrednik w ważniejszych sprawach państwa. Z tego powodu *Court Journal* powiada: „Jakkolwiek nie byłoby do życzenia, ażeby jeden z członków gabinetu znajdował się stale przy boku monarchii, zdaje się atoli, że dopóki coś trwałego w tym względzie obmyślanem nie zostanie, obowiązkiem jest najostrożniej byłoby powierzyć księciu Argyll, jako najmniej ze wszystkich ministrów zatrudnionemu. Pod tym samym względem wymieniają także hr. Clarendon, p. Spencer Walpole i hr. Shaftesbury; trudności atoli co do tego rodzaju polityków w tem leży, że byłiby zmuszeni zamiechać przestrzegania polityki swych stronnictw i wyjść z parlamentu.”

Podług tegoż dziennika, Królowa uda się 1-go maja do Balmoral, gdzie zabawi miesiąc.

Ze złożonego parlamentowi wykazu dowiadujemy się, że część długu, przypadającego jeszcze Anglii od Grecji, wynosi 847,500 f. st., a pozostałość długu sardyńskiego, 1,875,300 funt. ster.

Austria.

Wiedeń, 4 Marca. Komisja finansowa izby deputowanych odbyła wczoraj posiedzenie walne, dla rozstrząsania budżetu ministerstwa spraw zagranicznych, dla reprezentowania którego zgłosił się osobiście hr. Rechberg. Najważniejszym tego posiedzenia wypadkiem jest wykreślenie przez komisję, z płacy dodatkowej bar. Bacha, posła Cesarzowskiego w Rzymie, sumy 20,000 zł. ren., nie zważając na silną ze strony ministra opozycję. Przy tej okoliczności hr. Rechberg nadmieniał, że baron Bach jest bardzo dobrze przez Stolicę Apostolską widziany, a pozostanie jego w Rzymie ułatwiłoby wielce rewizję konkordatu.

Sekcja trzecia komisji finansowej odbyła wczoraj wieczorem posiedzenie, na którym pp. August Zang i Karol Mayer wysłuchani zostali jako eksperci. Układów z bankiem p. Plener, minister skarbu, nie zakomunikował dotąd komisji, lecz złożył takowe w izbie deputowanych na przyszłym posiedzeniu walnem. Co do wzmiankowanej po gazetach pogłosce o zamiarach skrócenia jakoby rozpraw nad budżetem i zamknięcia posiedzeń rady państwa, ministrowie dali wczoraj w komisji finansowej zaspokajające wyjaśnienia, oświadczając, że nie mieli nigdy w myśli wywierania nacisku na rozprawy parlamentarne nad projektami finansowymi, lecz owszem dążą do załatwienia tych projektów na drodze starcia się różnorodnych zdań.

Na ostatnim posiedzeniu izby deputowanych rozdane zostało nowe sprawozdanie komisji o projektach rządowych dotyczących postępowania w sprawach drukowych. Izba przystąpi zapewne niezwłocznie do rozstrząsania tego sprawozdania wraz z poprawkami izby panów, w celu uchwalenia prawa drukowego przed rozprawami nad projektami finansowymi. Nowe to sprawozdanie w przedmiocie postępowania w sprawach drukowych, po usunięciu zeń zasady wprowadzenia sądów przysięgłych, obejmuje obecnie 27 paragrafów, pierwotkowo projektem rządowym wskazanych.

Francja.

Paryż, 2 Marca. Wypadkiem najważniejszym dnia wczorajszego, była mowa księcia Napoleona w senacie. Trjumu tej mowy, jak utrzymują dzienniki tutejsze, nie tyle dowodziły nie zbyt częste oklaski, ile przeżalenie przeciwników, objawiające się głuchym milczeniem. Książę dowodził, że dłuższe zwlekanie w obec dwóch niepojedynalnych zasad, byłoby płonne i żgubne; nie ukrywając, że konieczność trzeba wynaleźć co najspieszniej sposób załatwienia kwestji rzym-

skiej, zapewniającego zupełną niezależność Papieżowi, wskazywał potrzebę również silną naderwaniem Rzymu i dziedzictwa świętego Piotra wszystkich swobód cywilnych. Dalej oświadczył książę, że dwór rzymski, pod opieką szafarand francuskiego czeka chwili, kiedy zwyciężkie wojska mocarstwa obcego, zniszczą wpływ francuzki na półwyspie Apenińskim, i przywrócą tam wszechwładztwo Austrii. Nie uważał tegoż książę wcale za zniewagę dla Piusa IX. Ojciec Święty nie jest Francuzem mówił on, i wolno mu przekładać Austrię nad Francją, która była oskarżana o bezbożność; lecz ślepi, jeżeli nie godni kary byłiby francuzi, którzy dobrowolnie pomagali do pomyślnego urzędowania w imieniu podobnych nadziei.

P. Billaut, jak się książę tego spodziewał, oświadczył, iż rząd nie zgadza się z księciem Napoleonem pod względem przedstawionej przez niego polityki i wniosków „bezpośrednich” (jak zamieścił nawet *Moniteur* w sprawozdaniu z posiedzenia). Polityka księcia Napoleona, jest polityką ruchu nowej epoki. Utrzymują, iż słowa księcia, którym dziś zaprzeczono, jutro mogą się stać myślą rządu. Dla tego przypominają, że Napoleon III odwołał swego posła z Turynu, kiedy wojska piemontek weszły do Romanji i Marchii, i że uznał królestwo włoskie, kiedy takowe wcieliło nie tylko znaczną część posiadłości papieżkich, ale i królestwo Obojga Sycylii. Po mowie księcia, objaśnienia p. Billaut, jakkolwiek będą wzniosłe, wymowne, i pełne rozmowań głębokich, będą nadzwyczaj trudne. Dla tego łatwo dać wiare, że p. Billaut, kiedy książę opuścił trybunę, powiedział: „Wasza Książęca Mość, wprowadzasz mnie w kłopot.”

Artykuł *Constitutionnela* w sprawie hr. Palikao, uważany za prawdziwy półrządowy manifest, chce mówić niejako, że nałożenie sprawozdania miało wpływ stronnictwo legitymistów francuzkich, z którem p. Jouvele łączy osobiste stosunki; lecz zarzut ten podobno jest niesłuszny. Zresztą, o ile dziś panuje przekonanie, ciałą prawodawczą nie będzie stawiało dalej oporu projektowi cesarskiemu i powszechnie mniemają, że zostanie on przyjęty mniej lub więcej znaczną większością.

Mówią, że w projekcie p. Foulda co do powiększenia podatku od soli, sążąd ważne zmiany; dodają, że minister ten podatkowi od soli, mniej bronii, niż innych swych projektów.

Patrie zaprzecza depezy, nadeszłej z Nowego-Jorku, podającej wiadomości z Vera-Cruz, jakoby prezydent Juarez rozpoczął układy z sprzymierzonymi i żądał oddalenia się wojsk sprzymierzonych, zobowiązując się zadosyć uczynić wymaganiom wszystkich trzech mocarstw interwenujących i jakoby układy toczyły się na tych podstawach. Dziennik ten utrzymuje, że wiadomości te są niedokładne, ponieważ sprzymierzeni wiedzą, że Juarez nie byłby w stanie wykonać przyjętych zobowiązań, że niepodobna mu teraz zapłacić 130 milionów franków, należnych poddanych trzech mocarstw i nakoniec, że po oddaleniu się wojsk sprzymierzonych, rząd Juareza nie byłby w stanie zapewnić bezpieczeństwa cudzoziemców, zamieszkałych w Meksyku. Zapewniają, dodaje *Patrie*, że układy zostały rozpoczęte w celu dania do poznania Juarezowi zamiarów mocarstw europejskich, domagających się zadosyćuczynienia dla swych poddanych i ustalenia w Meksyku trwałego rządu, któryby mógł poręczać za przyszłość. *Opinion nationale* mniema, że Juarez pragnął, aby wojska sprzymierzone teraz oddaliły się, a o później wypłaci należności, lecz dowody wojsk oświadczyli, iż nie mogli przyjąć podobnego zobowiązania, gdyż naraziłby swę rządy na powtórne wydatki na wyprawę, w razie gdyby w oznaczonym terminie należności nie zostały wypłacone. Dotąd jednak działania wojenne nie zostały rozpoczęte, i zapewne rozpoczną się dopiero w połowie lub w końcu marca.

Włochy.

Turyń, 27 Lutego. Kwestja gabinetowa zajmuje teraz wyłącznie wszystkie prawie umysły. Rozdwojenie w większości coraz bardziej wznaga się od czasu posiedzenia, na którym traktowano kwestję komitetów *Provedimento*, a gabinet, z wyjątkiem 20—25 członków, stracił zupełnie poparcie z jej strony,

nie zjednawszy sobie całkowicie lewego stronnictwa, wymagającego większych ustępstw. Niepoderżenie propozycji deputowanych, którzy żądali zawieszenia posiedzenia na dni 15, spada także na karb gabinetu, deputowani ci bowiem znani są jako najgorliwsi jego stronnicy. Utrzymują, że gabinet pragnął tego 20-dniowego zawieszenia, aby zniweczyć projekta swoich przeciwników, tymczasem zamiary jego nie doszły do skutku, i zamiast 20, deputowani będą mieli jak zwykle tylko 5 dni ferji. Dotychczas wiadomo jeszcze, kiedy i na jakim polu toczy się ma walka parlamentarna z gabinetem; zależeć to będzie od rezultatu prywatnego posiedzenia większości, naznaczonego na dzisiejszy wieczór. P. Ricasoli wie o wszystkim, ale czeka spokojnie i powziął postanowienie usunięcia się nie inaczej, jak dopiero w skutek wyrażonego wotum parlamentu.

Wczoraj p. La Farina, jako prezes towarzystwa narodowego, zwołał wszystkich członków parlamentu, należących do tegoż towarzystwa i oświadczył im, że w obec tak drażliwego położenia należą koniecznie stanowczą jakąś przyjąć postawę. Postanowiono w skutek tego, że przy pierwszej sposobności, głosować będą otwarcie przeciwko teraźniejszemu gabinetowi, a zarazem udzieli wszelkiego poparcia ministerstwu Ratazzi-Farini. Postanowienie to, o którym wszystkie komitety prowincjonalne zostały natychmiast zawiadomione, jest nader ważne, bo towarzystwo narodowe ma swoich stronników na całym półwyspie. Onegdaj p. Farini, którego Król zaszczyca zawsze swoją przyjaźnią, przybył do swojej wili Sallugia do Turynu, w celu porozumienia się z pp. Ratazzim i Minghetim; po długich naradach, zgodzono się na jeden i tenże sam program polityczny; zdania ich różnią się tylko co do osób, które mają wejść do składu przyszłego gabinetu; p. Ratazzi pragnąłby wprowadzić doń p. Depretis, byłego prodyktora Garibaldego w Palermo, gdyż tymczasem p. Farini nie chce zupełnie z lewem stronnictwem mieć do czynienia.

Ogłoszono w tych dniach budżet za rok 1862, zawierający wykaz ogólnych wydatków i przychodów, a mianowicie: Wydatki zwyczajne 690,381,372; wydatki nadzwyczajne 149,750,000; razem 840,131,372 franków. Budżet przychodów państwa jest następujący: Dochody zwyczajne 487,001,176; dochody nadzwyczajne 44,000,000 frank.; razem 531,285,000 frank. Deficyt zatem na r. 1862 wynosi 308,836,372. Same wydatki wojenne dochodzą do 227,515,249. Podług raportu ministra wojny pokazuje się, że stan czynny armji składa się z 207,653 ludzi i 29,557 koni, a dodawszy do tego 11 klas poborowych można mieć pod bronią 400,000 ludzi, nie licząc w to żołnierzy 2-jej kategorii, ochotników, ani też kilku bataljonów ruchomej gwardji narodowej. Artylerja składa się z 120 baterji, każda po 6 armat, czyli razem z 720 dział. Znaczną także jest liczba oficerów bezczynnych, zaliczonych po największej części do armji ochotników; żołd ich wynosi rocznie 1,670,086 fran. Przeznaczono teraz do rozporządzenia ministra wojny 14,000,000, które mają być użyte na dokończenie robót około fortyfikacji w Bononji, Pizzighettone, Placencji, Pawji i Ankonie.

WIADOMOŚCI TELEGRAFICZNE.

Bruksela, 3 Marca. *Independence Belge* donosi, że wczorajszy dzień przeszedł spokojnie; władze przedsięwzięły liczne środki ostrożności, a w dzielnicy studenckiej znaczne oddziały wojska były rozstawione. Powiadają, że uczniom szkoły politechnicznej zabroniono wydalca się z instytucji. Podobno przewoźnicy manifestacji, dobrowolnie od niej odstąpili, przewidując, że ta nie osiągnie skutku. Ganesco i sekretarz jego zostali aresztowani, prócz tego nastąpiły inne liczne aresztowania. Londyn, 4 Marca. Nadeszła tu wiadomość z Nowego-Jorku z d. 18-go p. m., donosząca, że załoga twierdzy Donnelson z generałami Buckner, Bushrod i Johnson, po krwawej trzeczyniowej walce, kapitulowała. Unijonści wzięli 15,000 ludzi do niewoli, i zabrali niemiernie zapasy materiałów wojennych. Generał separatystowski Floyd uciekł w nocy z 5,000 lu-

dzi. Kraży pogłoska, że pod Savannah miała miejsce bitwa i że miasto to przez unijonistów zajęte zostało.

Dziennik *York-Times* jest zadowolony z tego, że rząd Unji zastrzegł sobie niezależne stanowisko względem sprawy meksykańskiej; gdyż w ten sposób będzie mógł trzymać się polityki, mającej na celu zabezpieczenie niezależności Meksyku.

Wiedeń, 5 Marca. *Wiener Zeitung* podaje następującą depezę z Paryża z dnia wczorajszego: Minister Billaut oświadczył uroczysto w senacie, że myśli wypowiedziane przez księcia Napoleona, nie mają wspólnego z zdaniem rządu. Odparł energicznie niektóre twierdzenia i przypomniał fakt, że rząd francuzki wziął pod gruntowną rozprawę kroki przedsięwzięte przez Austrię i Hiszpanję na korzyść Ojca Świętego. Oddał słuszną pochwałę prawej polityce Austrii i wynosił przyjacielskie stosunki panujące między Francją i Austrią. Opierając się na treści francuzkiej depezy z 11-go stycznia, dowodził potrzeby dalszego utrzymania opieki nadzwyczajnej przez Papieża. Po tej mowie senat uchwalił adres prawie jednogłośnie.

Turyń, 3 Marca. Dziennik *Monarchia nazionale* podaje następujący program nowego gabinetu: Narod pragnie rządu stanowczego, silnego i wzbudzającego poszanowanie, trzymającego się niezachwianie zasad większości parlamentu włoskiego, przyjmującego pomoc wszystkich sił krajowych i wszystkich zdań ze szczególnego przekonania pochodzących, któryby kierując narodem silną dłoń, nie dał się powołać stronnictwem, któryby mając w poszanowaniu istniejące związki i przyjazne stosunki starał się z takowych korzystać ku wzmoczeniu narodowości włoskiej; któryby organizując wojskowi dalej prowadził i polepszył stan finansowy i zarząd kraju. P. Ratazzi podjął się utworzenia nowego gabinetu, mając pewną nadzieję, że gabinet ten za pomocą parlamentu zdoła trudności obecne przeczucić. Dziennik *Roma, Venezia*, ogłasza list Garibaldego, w którym tenże odmawia przyjęcia przyznanej mu pensji 1,500 lirów, jako kawalerowi wielkiego krzyża wojskowego sabaudzkiego. Dziennik *Constitutione* donosi, że p. Ratazzi stosując się do zwyczajnej czysto konstytucyjnego najprzód udał się do większości izby i wezwał pp. Lanza, Farini i Conforti do wstąpienia do nowego gabinetu; gdy ci panowie propozycję jego odrzucili, musiał p. Ratazzi myśleć o innym składzie ministerstwa. Wyjazd Króla do Medjolani, na ostatki nastąpi jutro rano.

Turyń, 4 Marca. Podług wiadomości z pewnego źródła pochodzących, skład nowego gabinetu jest następujący: P. Ratazzi prezes rady ministrów obejmując wydział spraw zagranicznych, p. Quintino Sella wydział skarbu, jen. Pettiti wojny, admirał Persano marynarki, Mancini oświecenia, Cordova (nie wiadomo jeszcze czy spraw wewnętrznych, czy sprawiedliwości), Pepoli rolnictwa i handlu. Nowi ministrowie złożyli już przysięgę.

Berlin, 5 Marca. *Stern Zeitung* nadmienia w artykule, w którym występuje przeciw ostatnim korespondencjom wiedeńskim dziennika *Dresdener Journal*, że Austria przychyliła się do zapatrywania na kwestję elektoratno-herucką ze stanowiska Prus.

Turyń, 3 Marca. Garibaldi, który przybył z Genui do Turynu, miał naradę z Ratazzim. Dziennik *Italia* donosi, że Ratazzi i inni ministrowie, złożyli dziś przysięgę. Admirał Persano obejmując ministerstwo marynarki, a Depretis ministerstwo oświecenia publicznego. P. Monzani członek izby deputowanych miał wyjechać do Florencji, aby nakłonić p. Poggi, do przyjęcia ministerstwa sprawiedliwości. Przybył tu jen. Ciardini. Powiadają, że nie przyjął ofiarowanego mu ministerstwa wojny. *Eungolo* donosi, że Corlova został mianowany wielkim mistrzem wolnych murarzy włoskich.

Berlin, 5 Marca. *Berliner Allgemeine Zeitung* zawiera protestację większości, Szelegwiskiej rady stanu z podpisami, przeciw kompetencji ogólnej rady państwa i przeciw prawomocności wszystkich postanowień względem Szelegwigu przez nią uchwalonych, lub które na przyszłość uchwalone będą.

Londyn, 4 Stycznia. Według wiadomości z New-Yorku z 16 z. m. gubernator Letcher w adresie do senatu w Richmond oświadcza,

że ostatnie klęski skonfederowanych powinny energicznie wysyłać wywołac. Wynaga zatem ażeby w stanach skonfederowanych cała ludność męzka w wieku od 18 do 60 lat, z wyjątkiem ludzi znajdujących się w służbie publicznej, stanęła pod bronią.

Paryż, 5 Marca. List cesarza do p. de Morny odezany dziś w ciele prawodawczem, nosi datę *Tuileries 4 Marca* i brzmi jak następuje:

Kochany Prezesie, ubolewam szczerze nad nieporozumieniem, jakie się zdaje pomiędzy ciałem prawodawczem a mną zachodzić. Duch naszych instytucji i dobrze przez izbę znane moje uczucia, powinny nas być od nieporozumień ostrzedz. Dziś rzeczywiście spory są prawie niemożliwe, prawa są tylko jako prawa rozstrząsane, a nie zaś w celu utrzymania lub obalenia ministerjum. Skoro rząd otwarcie objawił swoje zamiary, ciało prawodawcze tem swobodniej może zrobić postanowienie, że w zwyczajnym stanie rzeczy, niezgadzając się na zrobioną mu propozycję, w niczem nie zakłóca regularnego biegu spraw. Według tego systematu, nieulegającego zaprzeczeniu, odrzucenie przez izbę projektu uposażenia, przykrem jest dla mnie bezwzględnie, lecz w niczem nie może wpłynąć na moje uczucia i na moje postępowanie.

Po twoich jednak, panie prezesie, objaśnieniach, pojmuję, że wypadek z początku bez znaczenia, stał się dosyć ważnym z powodu wiążących się z nim okoliczności i postawił większość w trudnym położeniu, w skutek czego wielka liczba deputowanych wolałaby osobne prawo o wynagrodzeniu usług wojennych wyjątkowych. Przyjmując tę myśl, postanowiłem przedstawić nowy projekt, poddający pod rozprawę Izby ocenienie ogólnej zasady, pozwalającej w słusznych granicach zapewnić wszystkim zmianom czynnym, czy to przez marszałka, czy przez prostego dokonany żołnierza, nagrody godne wielkości kraju.

Ciało prawodawcze, które mi zawsze tak szczerze dawało poparcie, które mi pomogło do ugruntuowania Cesarstwa i instytucji, jakie nas przeżywać powinny, ujrzy z przyjemnością, mam nadzieję, że spiesząc chwytemi środek przywrócenia wzajemnej ufności i zatarcia śladów niezgody zawsze bolesne obudzającej uczucia, pomiędzy dwoma władzami z jednego wpływającymi źródła i pracującymi sumiennie w tym samym celu.

Napoleon.

Po odezaniu tego listu w Izbie huczno rozległy się oklaski.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Dzień wczorajszy był pogodny; powietrze spokojne; rano wiał słaby wiatr północny, po południu południowy. Średnia temperatura dnia jest 2 stopnie zimna, największe ciepło po południu dochodziło do 1 1/2 stopni, największe zimno w nocy do 4 stopni — barometr zwolna opada, średnia jego wysokość jest 755,56 milimetrów. Powietrze suche. Elektryczność 40 stopni. Na słońcu 5 plam.

— We wsi Latonice, gminie Nowemiasto, powiecie Pułtuskim, dwuletnia Marjanna Wiśniewska, córka gospodarza rolnego, i w mieście Tuszyńcu, powiecie Piotrkowskim czteroletnia Antonia Papiewska, skutkiem zapalenia się na nich w dniu 9 b. m. odziedzy, tak moeno poparzone zostały, że wkrótce zakończą życie.

— P. Władysław Sabowski, przygotował do druku, przekład wierszem polskim, francuzkiej komedji w 1-ym akcie, p. Emila Angiera, pod tytułem *Fleesta*.

— W *Telegrafie Kijowskiem* wyczytujemy wiadomość, że gubernalny marszałek Kijowski p. Horwatt łącznie z marszałkiem powiatowym Radomyślskim p. Jaroszewiczem, otworzyli w m. Chabnie szkołę dla dzieci wyznania Rzymsko-Katolickiego. Zdaje się, że lepiej było nie wyłączać ze szkoły i dzieci innych wyznań, co może czasem się ziszc, a teraz należy się wdzięczności i za to co dokonane zostało. — W powiecie Radomyślskim także już od roku blisko istnieje wspólna czytelnia. Każdy pragnący korzystać z czytania książek płaci rocznie 10 rs. Zebrane tym sposobem pieniądze przeznaczone są na kupno

Wydział prawny w Wrocławiu składa się z 5 profesorów publicznych zwyczajnych, t. j. doktorów prawa: *Abegg, Huschke, Gitzler, Stobbe* i *Schulze*; z 2 profesorów publicznych nadzwyczajnych, doktorów prawa: *Schirmer* i *Eberty*; oraz z 3 docentów, doktorów prawa: *Marx, Rise* i *Franklin*.

Prócz tego na wydziale filozoficznym wykładają przedmioty administracyjne lub prawno-historyczne: profesor publiczny zwyczajny, Dr *Tellkamp*, profesor publiczny nadzwyczajny, Dr *Bergius* i docenci doktorowie, *Bernays* i *Lübbert*.

Wykład przedmiotów w ten sposób jest podzielony:

1) Encyklopedję i metodologję całego prawa wyklada Dr *Schirmer* (przez cały rok po 5 godzin na tydzień).

2) Prawo naturalne czyli filozofję prawa, wykladał w półroczu letniem 1861 przez 5 godzin na tydzień Dr *Eberty*, a w półroczu zimowem 1861/62 wykladał ją Dr *Abegg*, (przez 6 godzin); poprzedziwszy ją historją tegoż prawa.

3) *Examinatorium* i *Disputatorium* z prawa naturalnego odbywa Dr *Abegg* co tydzień przez godzinę.

Prawo Rzymskie wyklada aż 4 uczących, mianowicie:

4) Historji i Instytucji prawa rzymskiego, uczył w półroczu letniem Dr *Gitzler* i Dr *Schirmer*, każdy po 12 godzin na tydzień; w półroczu zimowem 1861/62, wyklada je Dr *Huschke*, (również przez 12 godzin).

Obok tego z pandektów:

5) Prawo osobowe wykladał w półroczu letniem Dr *Gitzler* (przez 4 godziny).

a w zimowem tłumaczy je Dr *Schirmer* (przez 5 godzin).

7) Prawo o zastawie i hypotekach objaśniał w półroczu letniem Dr *Huschke* (przez 2 godziny).

8) Rozdział pandektów o ewikcjach wyklada w półroczu zimowem Dr *Schirmer* (przez 2 godziny).

9) Pandekta z wyjątkiem przedmiotów wyżej pod 5), 6) i 7) przytoczonych, dawał w lecie Dr *Huschke*, a teraz w półroczu zimowem wyklada Dr *Gitzler* (każdy po 2 godziny dziennie, czyli przez 12 godzin).

10) Gaja 4 komentarze do Instytucji tłumaczy w teraźniejszym półroczu zimowem Dr *Marx* (przez 3 godziny).

11) Tenże przez cały rok powtarza pandekta sposobem egzaminacyjnym (przez kilka godzin na tydzień).

12) Postępowanie Sądowe dawnych Rzymian wykladał w lecie przez 2 godziny Dr *Schirmer*, a w zimie daje je przez 3 godziny Dr *Huschke*.

13) Prawo kanoniczne wraz z prawem kościelnym, tak katolickim jak ewangelickim, dawał w lecie Dr *Stobbe* i Dr *Marx*. (każdy przez 5 godzin); w zimie zaś daje je Dr *Gitzler* (przez 4 godziny).

14) Bullę „*de salute animarum*” tłumaczył Dr *Gitzler* w lecie (przez 2 godziny na tydzień).

15) Konkordaty i bullę *circumscriptionis* najnowszych czasów objaśnia teraz Dr *Marx* (co tydzień przez godzinę).

16) Prawo pospolite niemieckie, wraz z prawem lennem, dawał w lecie Dr *Schulze* (przez 8 godzin na tydzień); teraz daje je Dr *Stobbe* i Dr *Franklin* (każdy przez 8 godzin).

Obok tego, 17) „*Zwierciadło Saskie*” tłumaczy Dr *Stobbe* przez cały rok (co tydzień przez 2 godziny).

18) Postępowanie sądowe dawnych Germanów wykladał Dr *Franklin* w lecie (przez 2 godziny).

19) Ćwiczenia w tłumaczeniu źródeł prawa niemieckiego, urządził w lecie (przez 2 godziny) Dr *Schulze*.

20) Prawo małżeńskie według prawa kanonicznego, oraz przepisów teraźniejszych ustaw, wykladał w lecie Dr *Marx*, a teraz wyklada je Dr *Gitzler* (każdy przez 2 godziny).

21) Prawa karnego pospolitego i pruskiego uczył w lecie Dr *Abegg* (przez 8 godzin na tydzień), w półroczu zimowem 1861/62 wyklada je Dr *Eberty* (przez 5 godzin).

22) O rozmaitych teoriach prawa karnego miewał Dr *Abegg* w lecie co tydzień jednogodzinne odczytania.

23) Postępowanie Sądowe karne wykladał Dr *Abegg* w półroczu zimowem (przez 4 godziny).

24) Tenże egzaminując powtarza tak kodeks karny pruski, jak postępowanie, w temże półroczu zimowem (co tydzień przez godzinę).

25) Prawo cywilne pruskie daje przez cały rok Dr *Franklin* (przez 5 godzin).

26) Prawo handlowe, włoślowe i morskie wykladał w zimie Dr *Stobbe* (przez 4 godziny).

27) Prawo górnicze, obowiązujące w Prusach na lewym brzegu Renu, wykladał Dr *Rise* w lecie przez 2 godziny, w zimie zaś wyklada je przez 4.

28) Postępowania Sądowego Cywilnego także podług prawa pospolitego, jak pruskiego, uczył w lecie Dr *Abegg*, a teraz w zimie uczy

Dr *Schirmer* (co tydzień przez godzinę 6).

29) O zbiegu wierzytelni, podług zasad prawa pospolitego i pruskiego, rozprawia Dr *Abegg* w tem zimowem półroczu (co tydzień przez 2 godziny).

30) Prawa publicznego niemieckiego uczy przez cały rok Dr *Schulze* (co tydzień przez 5 godzin).

31) Ćwiczenia w tłumaczeniu źródeł prawa publicznego, urządził tenże w półroczu zimowem (co tydzień przez 2 godziny).

32) Prawo narodów wykladał w zimie 1861/62 Dr *Schulze* (przez 4 godziny).

33) Angielskiego prawa niektóre rozdziały objaśniał w lecie Dr *Eberty* (przez 2 godziny).

Co do historii prawa, tę (oprócz historii prawa naturalnego i prawa rzymskiego, wyżej pod 2) i 4) wspomnianych) wyklada aż 4 nauczycieli, mianowicie:

34) Historję państwa i prawa niemieckiego, dawał Dr *Stobbe* w lecie (przez 5 godzin), a teraz daje ją Dr *Rive* (przez 6 godzin).

35) *Taeyta de Germania* tłumaczy przez cały rok Dr *Rive* (przez 2 godziny na tydzień).

36) Starożytności prawa niemieckiego, zawarte w poemacie *Beineke Vos*, wykladał w półroczu letniem Dr *Rive* (przez 2 godziny).

37) „*Jakie były walki wiary chrześcijańskiej z poganiemni Germanów ludami? i jakie sprawiły zmiany w rzeczach publicznych, w prawach i obyczajach?*” wykladał w półroczu zimowem Dr *Rive* (co tydzień przez godzinę).

38) Historję prawa cywilnego pruskiego daje Dr *Franklin* w lecie przez 1 godzinę, a w zimie przez 2 godziny.

39) Historję prawa karnego głównych

w Europie narodów wykladał w półroczu zimowem Dr *Eberty* (przez 2 godziny).

Przstępuję teraz do przedmiotów Prawno-historycznych lub administracyjnych, wykładanych w Wydziale filozoficznym:

40) O gospodarstwie narodowem i nauce finansów (*Staats-wirtschaft und Finanz-wissenschaft*) miewał odczytania w letnim półroczu Dr *Tellkamp* (5 godzin na tydzień).

41) Ekonomję polityczną wykladał w półroczu zimowem 1861/62 Dr *Bergius* (przez 4 godziny).

42) Naukę policyi dawał w lecie Dr *Bergius* (przez 3 godziny).

43) Naukę o pieniądzech, ze szczególnym względem na państwo pruskie, wykladał tenże w lecie (przez 1 godzinę).

44) O pożyczkach i papierach skarbowych miewał w lecie co tydzień jednogodzinne odczytania Dr *Tellkamp*.

45) Rozprawy nad pytaniami z polityki urządził tenże w lecie (co tydzień przez 2 godziny).

46) Naukę o cle wykladał w zimie 1861/62 Dr *Bergius* (co tydzień przez godzinę).

47) Pierwszą księgę polityki Arystotelesa tłumaczył nauki greckich filozofów o państwie (*com Staate*), wykladał w tem półroczu zimowem Dr *Bernays* (co tydzień przez godzinę).

48) Historję prawa publicznego rzymskiego z czasów wolnej Rzeczypospolitej opowiadał w tem półroczu Dr *Lübbert* (przez 4 godziny).

